

# Finansklagenemnda Skade

## Avgjørelse FinKN 2025-1155

25.11.2025

**Frende Skadeforsikring AS**

**Bygning - innbo (kombinert)**

Boligbrann – manglende tilsyn med kubbelys – fal. § 4-9 annet ledd.

Sikredes bolig ble totalskadet i brann. Foretaket la til grunn at skaden måtte tilbakeføres til et kubbelys tent i en lykt ved inngangsdøren, og at brannen, pga. manglende tilsyn, hadde fått utviklet seg slik at skadeomfanget ble stort. Foretaket anså dette for grovt uaktsomt iht. fal. § 4-9 annet ledd, og avkortet erstatningen med 10 %, men med maks kr 500 000. Sikrede hevdet det ikke kunne anses grovt uaktsomt å plassere kubbelys ute, da det bl.a. var vanlig rundt nyttår. Han påpekte at det ikke kunne utelukkes at det hadde skjedd en form for eksplosjon, og at skaderapportene tilsa at det var usikkert hvordan brannforløpet hadde skjedd, idet de ikke ga holdepunkter for at brannutviklingen skjedde pga. lyktens plassering eller kontakt med andre pyntegjenstander/kranser osv. Sikrede viste også til at han hadde passert åstedet kun ca. ti minutter før brannen ble oppdaget. Foretaket bemerket at lykten hadde vært omgitt av mye brennbart materiale i tillegg til at den var plassert med liten avstand fra boligens vegg, samt at sikrede hadde hatt enkle handlingsalternativer og kunne f.eks. benyttet batteridrevne lys. Nemndas flertall kom til at foretaket kunne avkorte sikredes erstatning med kr 500 000 som følge av grov uaktsomhet, og viste til at skaderisikoen her var stor og synbar og enkelt kunne vært unngått.

---

### Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for brannskade på bolig og spørsmål om foretaket kan avkorte erstatningen pga. grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet.

Sikrede meldte 2.1.25 til foretaket at boligen var totalskadet i brann.

Foretaket engasjerte takstmann T. Skaderapport datert 9.1.25 etter besiktigelse 8.1.25, anga at brannen «antas å ha startet i julepynt ved inngangsdøra, men dette er fortsatt uavklart», at «Brannen begynte utenfor ytterdør på venstre side, og spredte seg videre opp på loftet», samt at årsaken var under politietterforskning. «Hendelsesforløp» ble beskrevet slik:

Eier kom inn fra fjøsstellet ca 19.30 om kvelden. Etter en stund syntes han at han hørte noen suselyder fra inngangen, og gikk ut for å sjekke hva dette var. Da brant det oppover kledningen fra siden av inngangsdøren og videre opp i gesimsskasse og loft.

Han så fort at dette ikke var håndterbart og ringte brannvesenet som kom i løpet av 10-15 minutter. Det ble brukt mye slokkevann for å holde brannen i sjakk frem til røykdykkere kom fra .....

Foretaket engasjerte også F, som ifølge notat 14.1.25 fikk opplyst fra politiets kriminaltekniker at de etter undersøkelser 13.1.25 konkluderte med at et kubbelys i en lykt ute ved hovedinngangen hadde antent julepynt som hang på veggen. Ilden hadde spredd seg opp til takkonstruksjonen.

F hadde samtale med sikrede og hans samboer 20.1.25 med følgende referat:

**Før brannen**

Den 2.1.2025 var familien borte på middag. De låste og forlot huset rundt klokken 1500 og kom tilbake rundt klokken 1800. Familien og hunden gikk inn gjennom inngangsdøren samlet uten at noen dultet borti noe utenfor. Forsikringstaker og ..samboeren.. mente at døren ikke ble smelt igjen på noen måte som kunne resultere i at lykt eller dekorasjon utendørs falt ned.

Forsikringstaker gikk kort tid etter ut kjellerdøren og bort til fjøset, mens ..samboeren.. la barna. I mellomtiden ble hunden sluppet ut og løp løs på gårdsplassen i kanskje 30 minutter før ..samboeren.. slapp den inn i huset igjen. ..Samboeren.. kunne ikke huske hvilken dør hun slapp hunden ut eller hvilken dør hun slapp den inn igjen. [....]. Det hadde aldri tidligere skjedd at hunden hadde dultet bort lyslykter eller annet ute på gårdsplassen.

Forsikringstaker gikk samme vei tilbake og inn i huset igjen etter fjøsstellet, da var klokken rundt 1800. Kjellerdøren befinner seg bak huset. På vei til fjøset har forsikringstaker huset på sin venstre side. Når han går tilbake til huset kan man se rett på området ved inngangsdøren. Han la ikke merke til noe spesielt da han gikk forbi og inn i huset. [...]

[...tegning...]

Etter at forsikringstaker kom inn fra fjøset, satte han og ..samboeren.. seg i sofaen i stuen. Allerede etter få minutter, la ..samboeren.. merke til en knitrelyd. [....]

Forsikringstaker gikk ut i gangen, men så ingenting som kunne være grunn til knitringen. Det luktet ikke noe spesielt. Han åpnet inngangsdøren som vender ut mot venstre side. Han oppdaget da store flammer på veggen på høyre side av døren. Det brant langs veggen og opp mot taket. Forsikringstaker beskrev flammene som vanlige orange flammer. Han kjente en sur svi-lukt. [...]

[..]

Forsikringstaker ropte inn til ..samboeren.. at det brant. Sammen fikk de dratt opp barna fra sengene og alle sammen kom seg ut gjennom inngangsdøren. [...]

### **Politi og brannvesen**

Forsikringstaker ringte til brannvesenet. Han sjekket telefonen sin og så at den telefonsamtalen startet klokken 1930. [...]

[...] Politiet tror brannårsaken er et kubbelys som stod plassert i en lykt til venstre for inngangsdøren. De hadde fått overlevert et likt lys som de skulle gjøre forsøk på. [...]

### **Juledekorasjoner**

Forsikringstaker opplyste at de til venstre for inngangsdøren sett utenfra, var plassert en trekasse på bakken. Oppå denne trekassen stod det enda en trekasse, men denne stod på høykant på venstre side av den nederste kassen. Oppå den øverste trekassen, stod den en krans. Kransen stod lent skrått inntil veggen slik at den så fin ut fra inngangspartiet. Halmen på kransen var dyttet inntil en spiker i veggen slik at den skulle stå støtt ved eventuell vind.

Kransen var laget av halm innerst og bundet med einer og gran. Kransen hadde en tynn grønn sløyfe øverst, det var ingenting av sløyfen som hang ned. Kransen var kjøpt av en organisasjon som lager og selger kranser rundt juletider.

På veggen, like til venstre for inngangsdøren, hang det en større krans på en spiker. Den var rundt halvannen meter oppe på veggen. Denne kransen hadde ..samboeren.. laget selv. Kransen var av samme materiale som den andre. Det hang en sløyfe øverst på kransen som hang litt ned, men ikke lenger ned enn til nederste del av kransen. Det var ingen lys på kransen.

Foruten kransene, var det ingen andre juledekorasjoner til venstre for inngangsdøren der det brant. Til høyre for inngangspartiet hang det to lyslenker, disse ble ikke brannskadet. [...]

[...skisse..]

### **Lyslykt**

Oppå den nederste kassen, ytterst til høyre fra kassen som stod på høykant, stod det en lyslykt. Lyslykten var kvadratisk og rundt 20 cm. bred og høy. Lykten hadde glassvegger med tykke spiler i tre på utsiden av glasset. På innsiden var det en glass-sylinder som var rundt 10 cm. høy. Inni glass-sylinderen var det et kubbelys. Lyslykten hadde ingen dekke på toppen, det var derfor denne var plassert ved inngangspartiet slik at det var

mindre sannsynlig for at det skulle komme snø oppi lykten og slokke lyset. Det hang en hank i tre ned langs siden av lykten.

..Samboeren.. husket ikke når eller hvor lykten var kjøpt da hun hadde hatt denne i veldig mange år. Lykten var tidligere benyttet innendørs, men plassert ut da den ikke lenger ble brukt inne. Lykten hadde blitt benyttet utendørs i flere år.

..Samboeren.. opplyste at lykten var plassert ytterst på trekassen med tanke på at det ikke skulle være brannfarlig. Hun kunne ikke si noe om eksakt hvor langt den stod fra kanten på kassen som stod oppå samme trekasse eller fra veggen. Hun mente at lykta sannsynligvis stod rundt 10 – 15 cm. fra veggen. Hun hadde i alle fall vurdert det slik at den stod i lang nok avstand fra husvegg til at det på noen måte skulle være farlig.

[...]

Skissen over viser at kubbelyset gikk omtrent 2/3 opp mot kanten av glass-sylindren i lykten. Nederst til høyre ser man bredden og tettheten av spiler i tre.

### **Kubbelys**

Forsikringstaker opplyste at kubbelyset som stod inni lykta nevnt over, var kjøpt hos Kid. Det var et okergult lys som var 7,5 cm. høyt. Hun hadde benyttet samme type lys over lengre tid og visste at disse lysene brant nedover mens det stod igjen en kant av stearin ytterst. Til slutt stod det igjen en høy kant mens det så vidt var flamme i bunnen av lyset. Hun hadde aldri opplevd noe ustabilt ved bruk av disse lysene.

### **Tenning av lys**

..Samboeren.. opplyste at hun den aktuelle dagen tente på flere like kubbelys i flere forskjellige utelykter. Hun husket ikke eksakt når disse lysene ble tent, men mente det var en gang tidlig på formiddagen. Det var i alle fall flere timer før de reiste bort på middag. Det var bare en lykt som stod plassert ved inngangsdøren. De andre var plassert litt lenger til venstre og litt rundt omkring.

Forsikringstaker opplyste at andre lykter med samme type lys og som ble tent samtidig som lyset ved inngangsdøren, fremdeles stod og brant i lykten etter at brannvesenet hadde slukket brannen.

[...]

### **Annet**

Det ble ikke benyttet noe form for elektrisitet ved inngangspartiet der det brant. Det var omtrent vindstille denne dagen.

[..bilde..]

Bildet over er hentet fra skaderapporten. Bildet viser to kasser plassert til venstre for inngangsdøren. Rød pil peker mot stedet der det stod en krans oppå den øverste kassen. Gul pil peker mot rester etter kransen som hang på veggen. Blå pil peker mot stedet der lyslykten var plassert.

Foretaket ba sikrede 5.2.25 om eventuelle kommentarer til F's samtalerapport. Foretaket viste til at brannen ifølge rapporten mest sannsynlig skyldtes kubbelys tent rett ved inngangsdøren, og at det vurderte å redusere erstatningen med 10 % pga. grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Foretaket informerte sikrede 16.2.25 om at det avkortet erstatningen med 10 % av totale skadekostnader, jf. fal. § 4-9. Det visste ikke hva eksakt avkortingsbeløp ville bli, men det ville uansett ikke avkorte med mer enn kr 500 000, og sikrede kunne påklage avgjørelsen til Finansklagenemnda. Fra avkortningsbrevet hitsettes:

Ifølge opplysningene i saken oppstod skaden sannsynligvis ved at et kubbelys, plassert rett ved siden av inngangsdøren, antente bygningen eller juledekorasjonen som hang på veggen over kubbelyset. Brannen har påført boligen og innbo skader for flere millioner kroner.

[....] Ved gjennomgang av saken finner vi at det er utvist grov uaktsomhet, og at det er en årsakssammenheng mellom handlingen og skaden som oppstod. Bruk av levende lys krever en høy grad av aktsomhet og kontinuerlig tilsyn. Selv om et lys stort sett brenner fint uten problemer, er det kjent at det kan være feil på lysene eller veiken som gjør at flammen ikke oppfører seg normalt. Det forventes at man fører tilsyn når man bruker levende lys, både innendørs og utendørs. Når lyset i tillegg plasseres inntil bygningskroppen, og det

henger diverse juledekorasjoner i nærheten, øker risikoen for uønskede hendelser.

At lykten har blitt brukt tidligere på samme måte uten at det har skjedd skade, er ikke formildende i seg selv. Det er alltid en risiko ved bruk av levende lys, og det krever tilsyn. Når man ikke fører tilsyn, velger man å ta en risiko. Alternativet dersom man ikke har mulighet til å føre tilsyn er enkelt: Enten å ikke bruke levende lys eller benytte elektrisk lys til pynt og dekorasjoner.

Freunde mener at denne bruk av levende lys uten tilsyn er grovt uaktsomt. Brannen har oppstått, og på grunn av manglende tilsyn har den fått utvikle seg tilstrekkelig til at skadeomfanget har blitt svært stort.

Ifølge punktet «anmeldelse» i politidokumentene fra 1.1.25 hadde sikredes samboer forklart at «det hang en del julebelysning som 'julegirlander' og julekranser på begge sider av inngangsdøren. De var ikke tilkoblet strøm, de gikk bare på batterier. Ellers hadde hun tent et lys i en lykt som stod 1-2 meter ut på inngangsplattingen. ....».

I politiets rapport kalt «Brannforsøk med kubbelys» var det bilde av et tilsvarende lys som sikrede hadde benyttet, og det var notert at «På etiketten var det en rekke advarsler. Blant annet at etiketten skal fjernes før bruk og at kubbelyset skal brenne under oppsyn». Videre sto det følgende under «Lykt»:

Den brente lykta var laget i ubehandlet finer, og det var ingen metallplate i bunnen på lykta. Det ikke rester etter glass ved lykta. Kan lykta ha vært uten glass? , eller har det vært et glass laget i plastmateriale som har brent bort?

[...]

#### 4. VURDERING

Kubbelyset brant omtrent like lenge som var oppgitt på etiketten, 27 timer.

Det var svimerker i bunnen av lykta etter brannforsøket. Lykta på åstedet var uten metallplate i bunnen. Kan ei lykt uten metallplate i bunnen være brannfarlig?

Kan vind påvirke hvordan kubbelyset brenner?

Politiets «Åstedsrapport» av 3.2.25 konkluderer i pkt. 1.1 med at arnested var «utvendig, rett til venstre for ytterdøra, sett utenfra, på en trekasse som stod ved siden av ytterdøra» og i pkt. 1.2 at «Brannårsaken er sannsynligvis et brennende kubbelys som stod inne i en lykt». Rapportens pkt. 3 og 7 uttalte videre:

##### 3.1. Forholdene på stedet før brannen.

Alle fire beboerne i huset var hjemme da brannen ble oppdaget.

..sikredes samboer.., kvinnen i huset forklarte at hun trolig hadde brennende kubbelys i to lykter ute. En lykt ved siden av ytterdøra og en lykt ute på plattingen. Rutinen var at når hun så et kubbelys hadde brent ut, byttet hun det med et nytt kubbelys.

##### 3.2. Hvordan brannen ble oppdaget

Brannen oppstod på første nyttårsdag 2025. Brannen ble oppdaget ca. kl. 19:37. Beboerne hørte da en litt rar lyd, og da den ene beboeren gikk ut, oppdaget han brann på veggen ved siden av ytterdøra, og at det brant på loftet.

Det ble forsøkt slukket med pulverapparat, men brannen på loftet ble ikke slukket med pulver og brannvesenet ble varslet.

##### 3.3. Brannutviklingen

Brannen ved siden av ytterdøra ble slukket raskt. Det hang to kranser på veggen der det hadde brent. Det brant i kransene da brannen ble oppdaget, og kransene ble kastet ut i snøen.

[...]

##### 3.5. Værforhold

Historiske værdata på yr.no viste at gjennomsnittets temperaturen var -16,4 grader, og ubetydelig med nedbør i ....., 1.1.2025. Brannen ble oppdaget kl. 19:37 og da var temperaturen ca. -17 grader C.

### 3.6. Forhold på stedet under og etter brannen

Det ble store brannskader i takkonstruksjonen, og huset ble ubeboelig etter brannen. [...]

[...]

## 7 VURDERINGER

### 7.1 Arnested

I denne saken viser brannskadene og brannskadebildet at brannen sannsynlig har startet utvendig, i lykta som stod på nederste trekasse. I lykta stod det formentlig et kubbelys.

### 7.2 Brannårsak

Det er foretatt en vurdering av potensielle brannårsaker basert på opplysninger og funn i arnestedsområdet, sett opp mot de kjente brannårsaksgruppene (jf. DSBs brannårsaksstatistikk.)

Elektrisk brannårsak er utelukket fordi det ikke var strøm eller batterilys i området med brannskader ved siden av ytterdøra.

Jeg har gjennomført et brannforsøk med likt kubbelys som beboeren hadde brukt.

Brannforsøket viste at kubbelyset brant normalt, men da det hadde brent ut, var det hull i kubbelyset og det var et lite svimerke på metallplata i lykta som ble brukt under brannforsøket.

Den brannskadde lykta hadde ikke metallplate i bunnen.

Jeg kan ikke utelukke at et brennende kubbelys kan ha antent lykta som igjen har antent kransene og at brannen har spredt seg inn på loftet.

Samlet sett sannsynliggjør dette at brannårsaken kan være åpen ild ved at et kubbelys har brent i en lykt ute ved siden av ytterdøra.

### Brannrapport av 5.2.25 hadde følgende «Konklusjon»:

Brannens arnested kan være til venstre for ytterdør på nordsiden av bygget. Det er i dette området vi også finner den laveste innbrenningen på branntomta. Det er ikke sannsynlig at det er nedfall fra brannen som er skyld i denne lave innbrenningen, eier forklarer under åstedsbefaringen at han har revet ned gesims bordet, det var tett gesims før dette. Deretter har brannen forflyttet seg opp på loft og brannrøyk og gasser har samlet seg der, det var dårlig med utlufting på loftet (ingen ventiler) så brannen har ikke fått optimale forhold for å eskalere raskt. Vi ser også at vi har større innbrenning på taksperrene rett over ytterdøra, enn på resten av loftet. Dette kan bevise at dette området har vært utsatt for brann først.

Sikrede var uenig og saken ble 24.7.25 klaget inn til Finansklagenemnda.

**Sikrede** krever full dekning og bestrider at det er grunnlag for avkortning etter fal. § 4-9. Det kan ikke anses for grovt uaktsomt å benytte et vanlig kubbelys som utelys. Lykten var plassert ytterst på trekassen for at det ikke skulle være brannfarlig, og den sto sannsynligvis rundt 10–15 cm fra veggen. Det ble gjort en konkret vurdering med tanke på at det ikke skulle oppstå fare, og det inntraff mest sannsynlig en form for eksplosjon, slik at hendelsesforløpet var ekstraordinært. Temperaturen hadde vært ca. 17 minusgrader, og brannmenn på åstedet opplyste at kubbelys i sjeldne tilfeller kunne oppføre seg uforutsigbar og eksplodere pga. kulde. Teorien er ikke omtalt i åstedrapporten, men dette skjedde ved et tilfelle i januar 2023, og ble da omtalt i en NRK-artikkel. Brannårsaken var da et levende kubbelys i en 40–50 cm høy utelykt i glass og metall, som stod på et glassbord inntil husveggen ved inngangspartiet. Lykten hadde eksplodert uten forvarsel, og det ble brann bak kledningen og oppunder gesimsen på aktuelle bolig.

Ifølge Rt. 1989 s. 1389 forutsetter grov uaktsomhet at handlingen må representere et «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte», og at «Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om

alminnelig uaktsomhet». Hendelsen inntraff første nyttårsdag da det er vanlig med ulike tradisjonelle former for belysning inne og ute, og denne tradisjonen kan ikke i seg selv anses for grov uaktsom. Lykten var uten tilsyn i meget kort tid, idet sikrede gikk inn og ut av våningshuset og frem og tilbake til fjøs/driftsbygning aktuelle ettermiddag. Han gikk forbi åstedet ca. ti minutter før brannutviklingen ble oppdaget og er derfor uansett bare lite å legges til last.

Ifølge skaderapportene er det usikkert hvordan brannforløpet har skjedd, og rapportene gir ikke holdepunkter for at brannutviklingen skjedde pga. plassering eller kontakt med andre pyntegjenstander/kranser osv., da de befant seg for langt unna, og brannskadene viser at det er ytterveggen/tak som sådan som er betydelig skadet. Sikrede kunne ikke forutse at kubbelyset kunne eksplodere på måten det sannsynligvis har gjort, og tidshorisonten mellom eksplosjonen og brannutviklingen var så kort at det uansett er usikkert om det var noen reell mulighet for å stanse utviklingen, dvs. uavhengig av tilsynshyppigheten.

**Forsikringsforetaket** anfører at avkortning med 10 %, jf. fal. § 4-9, er rettmessig. Sikrede/samboeren utviste grov uaktsomhet, og det er årsakssammenheng mellom denne handlemåten og brannen. F's utreder møtte sikrede og samboeren 20.1.25, slik at avkortningsspørsmålet ble vurdert ut ifra sikrede og hans samboers egne opplysninger og forklaringer.

Foretaket anfører at det må utvises stor grad av forsiktighet ved bruk av levende lys, blant annet mht. plassering og avstand til brennbart materiale. Det må også føres tilsyn, jf. lov om brannvern § 13. Sikrede og samboeren har forklart at de på skadedatoen var borte på middag i perioden kl. 15.00–18.00. Samboeren opplyste at hun hadde tent flere kubbelys i ulike utelykter, og at det ble gjort en gang tidlig på formiddagen og flere timer før de reiste bort på middag. Lykten var plassert på en trekasse, ca. 10–15 cm fra veggen, og like inntil lykten var det plassert enda en trekasse. Oppå den var det plassert en dekorasjonskrans som sto lent skrått inntil veggen, og på veggen, ca. 1,5 meter over lyslykten, hang en større krans på en spiker. Lykten var uten lokk, og den var omgitt av mye brennbart materiale i tillegg til at den var plassert med liten avstand fra boligens vegg.

Det hadde vært enkelt å unngå brann ved å bruke batteridrevne lys, eller plassere levende lys på brannsikkert underlag i tilstrekkelig avstand fra dekorasjoner og annet som lett kan ta fyr.

Brannen kan sammenlignes med brannskader som følge av aske fra ildsted som plasseres utenfor og inntil bolig, jf. FinKN 2013-054, AKN 0229 og AKN 0037, som alle ga grunnlag for avkortning. Foretaket mener risikoen for at skade kan oppstå er enda større ved bruk av levende lys inntil husvegg og annet brennbart materiale.

Sikredes teori om at kubbelys kan oppføre seg uforutsigbart ved kuldegrader, gir ytterligere incitament for å utvise forsiktighet ved bruk av levende lys, og særlig utvendig hvor det ikke er samme type tilsyn som innendørs. Foretaket anser ikke aktuelle bruk av levende lys forsvarlig uten kontinuerlig tilsyn, og konsekvensen ble en skadekostnad på over kr syv millioner.

### **Finansklagenemnda Skades begrunnelse**

Spørsmålet er om foretaket kan avkorte sikredes erstatning etter brann med 10 %, maksimalt kr 500 000, jf. fal. § 4-9 annet ledd.

### **Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen, Trine Vøien og Lars Barnholdt, bemerker:**

Flertallet mener foretaket må gis medhold:

Fal. § 4-9 annet ledd angir:

Har sikrede ved annen forsikring enn ansvarsforsikring grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan forsikringsforetakets ansvar settes ned eller falle bort. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på skyldgraden, skadeforløpet, om sikrede var i selvforskyldt rus, og forholdene ellers.

Det følger av Rt. 1989 s. 1389, jf. også Rt-1995-486 på s. 494, Rt-2004-499 avsnitt 32 og HR-2017-1977-A avsnitt 44-45 at en handling er grov uaktsom når det foreligger «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet».

Momentene i aktsomhetsvurderingen er de samme som ved vanlig uaktsomhet, men det kreves større grad av klanderverdighet, jf. Rt-2004-1942 avsnitt 33 til 38 og HR-2017-1977-A avsnitt 45. Relevante momenter er risikoen for skade, om risikoen var synbar for sikrede og hvilke handlingsalternativer sikrede hadde.

I LG-2025-1753 kom lagmannsretten under dissens til at det ikke var grovt uaktsomt å glemme å slukke et kubbelys inne før man la seg. Nemnda forstår saksforholdet slik at A hadde til hensikt å slukke alle tente lys før hun la seg, at hun slukket de øvrige, men at det som brant ble glemt. Lagmannsretten la til grunn at det må føres tilsyn med brennende stearinlys inne, og at det i utgangspunktet er grovt uaktsomt å legge seg uten å slukke levende lys. Spørsmålet lagmannsretten vurderte var om A hadde utvist grov uaktsomhet da hun ikke selv sørget for at dette ble gjort eller at det ble gjort av kjæresten. Nemnda forstår flertallet slik at det la til grunn at det nærmest måtte anses som en misforståelse at dette ikke ble gjort fordi A hadde ment å slukke alle lys før hun la seg, fordi hun slukket lys i andre rom, og fordi kjæresten slukket det elektriske lyset i stua, men ikke så at det fortsatt brant i kubbelyset fordi det var mørkt i dette rommet og kubbelyset brente med et veldig svakt lys. Flertallet konkluderte med at kjæresten måtte ha sett direkte opp i kubbelyset for å kunne se om det faktisk var slukket, og at denne unnlatsen bar mer preg av «uoppmerksomhet og tankeløshet, enn en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet». Dette ville vært situasjonen også om det var A selv som slukket lyset i stuen.

Ifølge lagmannsrettens flertall er det et relevant moment om unnlatsen av å slukke lyset var bevisst eller en mer unnskyldelig forglemmelse. Lagmannsrettens flertall uttalte videre at det for levende lys som med sikkerhet vil antenne f.eks. en pyntekrans eller andre omgivelser, om det får brenne ned, kreves det mer aktsomhet enn der risikoen er lavere. Flertallet nevnte andre momenter som kan skjerpe aktsomheten: om lyset står i nærheten av gardiner som kan blafre og derved antennes, eller der det er barn eller husdyr til stede som kan forårsake brann ved uhell. Momenter som kunne tale mot grov uaktsomhet var at lys var plassert i lukket brannsikker lykt, eller typiske høye glasslykter, hvor brann fremsto som mer ekstraordinært.

Nemndas flertall mener dommen ikke gir noe klart svar på aktsomhetskravet i herværende sak. Mens dommen legger til grunn at lyset ikke ble slukket pga. en misforståelse, dreier plasseringen av utelyset i saken her seg om en bevisst handling. På den annen side tilsier momentene i lagmannsrettens vurdering at lys i en lykt kan ha mer begrenset brannrisiko enn et stearinlys. Lykten var imidlertid plassert utendørs i nærheten av mye brennbart materiale og uten kontinuerlig tilsyn. Disse momentene tilsier ifølge dommen at det kan foreligge grov uaktsomhet.

Flertallet tar utgangspunkt i at levende lys uten tilsyn kan ha et omfattende skadepotensiale. Dette er her klart dokumentert ved at våningshuset ble totalskadd, og det er opplyst at skadekostnadene beløper seg til over kr syv millioner.

Ut fra de fremlagte opplysninger var lyset plassert i en lykt uten lokk som sto oppå en trekasse på bakken. Oppå denne kassen sto en annen trekasse på høykant på venstre side. Oppå den øverste trekassen sto en krans av halm, einer og bær med sløyfe øverst som var lent skrått inntil veggen. Ca. 1,5 meter opp på veggen hang også en større krans av samme materiale på en spiker. Lyslykten på den nederste kassen var plassert ytterst til høyre fra kassen som stod på høykant, og ca. 10-15 cm fra veggen. Denne lykten var kvadratisk, rundt 20 cm bred og høy. Den hadde glassvegger med tykke spiler i tre på utsiden av glasset, og på innsiden en glassylinder rundt 10 cm høy hvor kubbelyset var plassert. Lykten var ikke dekket på toppen og plassert ved inngangspartiet for at det ikke skulle komme snø oppi lykten og slukke lyset.

Ut fra denne beskrivelsen var lykten plassert ved inngangsdøren og i så kort avstand til vegg og annet brennbart materiale at plasseringen skapte en vesentlig brannrisiko. Flertallet peker også på at lyset på branntidspunktet hadde brent hele den foreskrevne tiden på 27 timer, og at det ikke var metallplate i bunnen til å stoppe flammen da lyset var brent helt ned. Det fremstår derfor som sannsynlig at flammen smeltet bunnen og deretter spredte seg i brennbart materiale, jf. åstedsrapporten av 3.2.25: «Den brannskadde lykta hadde ikke metallplate i bunnen» og «Jeg kan ikke utelukke at et brennende kubbelys kan ha antent lykta som igjen har antent kransene og at brannen har spredt seg inn på loftet».

Sikrede har forklart at han passerte åstedet ca. ti minutter før brannutviklingen fant sted. Om noe, viser dette at hvis levende flamme først treffer brennbart materiale, kommer brannen fort ut av kontroll. Levende lys i nærheten av brennbart material krever derfor særlig sikring eller kontinuerlig tilsyn. Det hadde også vært enkelt å unngå brannrisikoen ved å bruke batteridrevne lys, sørge for at lyset ble plassert i god avstand fra brennbart materiale, eller at det ble slukket etter å ha brent den tiden som var angitt som normal nedbrenningstid.

Sikrede anfører at det kan ha skjedd en eksplosjon, men dette er ikke dokumentert.

Selv om det er vanlig med bruk av denne typen lys ute, og lykten gir en viss beskyttelse, mener flertallet under noe tvil at plasseringen av lyset og manglende tilsyn må regnes som grovt uaktsomt. Flertallet legger da avgjørende vekt på at skaderisikoen her var stor og synbar og enkelt kunne unngås, ikke minst ved å passe på nedbrenningstiden.

Avkortning kan da finne sted under hensyn til skyldgraden, skadeforløpet og forholdene ellers. I FinKN 2013-482, som gjaldt brann pga. gjenglemt stearinlys innendørs, hadde foretaket avkortet med kr 200 000, noe som tilsvarte 3,4 %. Nemnda mente det måtte aksepteres og uttalte at «Praksis i tilsvarende saker ligger på 10 %». I FinKN 2013-054, hvor foretaket hadde avkortet med 8 % eller inntil kr 60 000, uttalte nemnda at «Med utgangspunkt i at skyldgraden her ligger ned mot grensen for grov uaktsomhet, mener nemnda avkortningen bør reduseres til 5 % eller kr 40.000».

Det følger av sakens dokumenter at eksakt avkortningsbeløp ikke er beregnet, men foretaket har oppgitt at det er en skadekostnad på over kr syv millioner, og at det uansett ikke vil avkorte med mer enn kr 500 000. Ut fra praksis mener flertallet dette må aksepteres selv om beløpet isolert sett er høyt. Med skadekostnader på over kr syv millioner, blir avkortningsprosenten maks 7,14 %. Det høye beløpet reflekterer en omfattende skaderisiko, og det hadde vært enkelt å sikre mot denne brannen.

#### **Nemndas mindretall, Hege Sundby og Fanny Helle, bemerker:**

Mindretallet er enige i at sikredes opptreden var uaktsom, men mener i motsetning til flertallet at uaktsomheten ikke kan karakteriseres som grov.

Mindretallet mener at selv om lyset ble plassert med manglende tilsyn, er det ikke sannsynliggjort at sikredes opptreden avvek i vesentlig grad fra en forsvarlig handlemåte. Lyset var plassert i en lykt utendørs, noe som tilsier at det hadde en viss beskyttelse mot at det skulle oppstå brann.

Ut ifra den terskelen som er satt i rettspraksis, senest i LG-2025-1753, mener mindretallet at det ikke er sannsynlighetsovervekt for at sikredes opptreden var grovt uaktsom.

Mindretallet har derfor kommet til at foretaket ikke kan avkorte erstatningen på grunn av grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

#### **Finansklagenemnda Skades konklusjon**

Foretaket gis medhold.

*Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant), Lars Barnholdt (bransjerepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).*